

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve.

Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyitlér sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztői Iroda

kladóhivatal:

CIRNER és LINGNER
Főter 38. szám alatt,
hova úgy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Az osztrák és a magyar ipar.

(L. I.) Az osztrákok ipara évszázadokon keresztül szabadon fejlődött. A míg nálunk a török hódoltság sivataggá tette a magyar kultúra művelődésnek indult földjét; a míg a mi népünk lételeért küzdött ezen elárult sivatagon, hol legfelebb csak a kerített városok lakosai dolgoztak a kevés igényű s lokális természetű ipar termékein: addig szomszédaink a mi fegyvereinkkel védett határai között világforgalmi nivón álló ipart tudtak fejleszteni, a melynek emelkedéséhez nagyban hozzájárult a fényes császári udvar közvetett és közvetlen partolása. Vidéki, sőt városi népünk nagy része is hosszú időn keresztül a házaló osztrák kereskedőktől, vagy egyenesen a külföldi nagy piacokról szerezte be értékesebb szükségleteit. Még ma is, hazafiás érzésünk minden felledülése mellett is, sokszor bécsi czégekhez fordulunk, ha jó anyagot, izléses készítményt és megbízható árakat keresünk. Ezt gáncsolhatjuk szóval másokban akárhányszor: azért mégis meg fogjuk tenni, míg csak iparunk és ke-

reskedelmünk szolid alapokon erőssé nem fejlődött.

Az osztrák ipar tehát a maga természetes és szinte ellenállhatatlan versenyével nyomja a mi iparunkat. Van nagy tőkéjük, a mely mellett kis nyereséggel is megelégszenek, ha ez egészen bizonyos; van művelt üzleti szellemük, a melynek alapfeltétele a hitel nem pusztán adósságesinálásban, hanem a megbízható kereskedői korrektségben; s van messzeterjedő piacuk, a melyet nem nagyhangú ígéretekkel megszerezni, hanem a konzumens közönség pontos és becsületes kiszolgálásával megtartani törekedszenek. Nálunk a nagy tőkék inkább földbirtokba vannak fektetve; igazi vagyonnak még csak a földet s a rajta legelő gulyákat tartjuk. Az ipari vállalkozás kockázattal jár; mert az emberek jóhiszeműségére épített csalárd üzérkedések példái után a bizalom néha meg-meging. Egyik szerencsétlenségünk, hogy mibennünk alaposan számító üzleti szellem nincs; vérmesek és könnyelműek vagyunk, vagy hirtelen kétségbeesünk. Másik pedig az, hogy az üzleti szellemben nevelőink

nem a művelt nyugatnak fiai voltak, kik a kereskedést a gentleman korrektségétől nem tartják elválaszthatónak; hanem a mióta csak hazánkban megtelepedtünk, mindig keletről jöttek a mi kéretlen mestereink, a kik legalább is bizalmatlanságot szítottak a gvallár magyar természetben az üzleti szellem iránt. Mert hisz ez az üzleti szellem abban az életrealitásában nyilatkozott meg, hogy rossz áruk is minél többet nyerhessenek. Vállalataink nagy tőke hiányában kis nyereséggel nem tudván megelégedni, versenyezni és így piacot szerezni nehezen tudnak.

Ily körülmények tették szükségessé, hogy az állam segítse a gyári vállalatokat, hogy a beözönlő idegen ipar termékeivel nemcsak minőségben, hanem árban is versenyt állhassanak. Fa-, porcellán-, üveg-, de leginkább vasárúink, sőt némi részben kelméink is kezdenek itthon piacra találni.

S ezt a haladást, önálló iparunk szárnyelvetését észrevették, megsokalták s megirigyelték a mi jó szomszédaink. Nem tudják feledni, hogy Magyarország mekkora és milyen jó (szinte

TÁRCSA.

Barátom halálára.

Csendes lett a kis lak, csak fájdalom lakja,
Beborult felette a vidámság napja;
Ahol eddig öröm és jó kedv tanyázott...
Nem találni ott már — nem a boldogságot...
Hiába keressük a jó, hű barátot.

Éltető lelke fenn van már az egekben,
Fenn a mennyországban, kedvesi körében...
Igen! Keves még a csillag fenn az égen,
Azért volt szüksége rád a mennynek épen,
Hogy ne ragyogj itt e földön olyan szépen!

Alszol... álmod legyen örök, csendes álom!
Nyugodj, hisz szenvedtél sokat a világon...
Jó apád, rokonid — ez a gyülekezet!
Áldólag nyújtja, im, feléd a jobb kezét...
Viruljon hantodon a hű emlékezet!

Kardoss Gyula.

Vajda János.

A költő, ki a férfiero oly fenséges érzésével és a lélek stoicizmusának oly hatalmas magaslatairól hirdette a magára hagyott, hitétől megfosztott emberről, hogy hős, mert küzd és megáll, noha tudja, hogy a halál után nem következik semmi, immár maga is behaladt azon rejtelmes kapun, mely minden titok végéhez vezet, hogy mert fölebb-

ben a titkok fatyola, vagy, mert a semmi befoszlott, aki a miszteriumot megértse: ki tudná megmondani?

„Hosszu éjjel“ című költeménye Vajda János lyrájának egyik utolsó terméke. Lelkéből fakad, mint minden, amit irt, de belséjének valóját nem ez tárja fel. Az a mély kétségbeesés nyilatkozik meg benne, mely szellemét eltöltötte, de a nagy perspektívájú megnyugvás nem meríti ki lelkének formuláját és bár nem volt új hang költészetében — hisz már évekkel ezelőtt megírta a nagy és melancholikus leszámolás költeményét, a Resignatio-t — a stoikus nyugalom még sem felel meg lényének. Ki sem volt kevésbé képes a megnyugvásra, mint ő. Lyrikus volt, a legigazabb lyrikusok közül való; lelke bugó hárfa, mely folyton vibrált, vagy inkább harsány tárogató, melyen lángoló szenvedély, hatalmas indulat játszott — hogy tarthatta volna magát az apathia légkörében? Pessimista volt de nem tudott megállani a hideg megnyugvásnál. Mérheterlen fájdalom lakozott szívében; de nem tudta elcsitítani a komor megvetéssel.

És nem tekintett nyugodtan az elmulásba sem. Hattyudalában ismét megszólal a nagy kétség. A halál és az öröklét magas problémája nyugtalanítja lelkét és grandiosus képekben, fájdalmas sikoltásokban ontja szívének keservét, aggodalmát és emésztő

töprengését. Sokkal több volt benne az érzés, semhogy stoikus tudott volna lenni, és sokkal hatalmasabb volt benne az egyéniség, semhogy bele tudott volna nyugodni az elmulásba, felolvadt volna az összességben.

Mert abban különbözik a bölcselő elme a lyrikus lélektől, hogy míg az levetkezi az elkülönítő sajátságokat és beleolvad az általánosba, addig a lyrikus az összességet olvasztja önmagába. Mindketten magukhoz ölelik a mindenséget; de a filozofus alárendeli az egyéniséget az összességnek, a költő pedig saját lelkébe veszi fel az univertumot. És minél gazdagabb hódítást tud tenni, annál inkább tartozik a nagyok közé; minél hatalmasabb részt tud magába fogadni, annál nagyobb időkre szól a dicsősége.

Vajda János lelkének volt hódító ereje és az élete úgy alakult, hogy ki tudta fejteni erejét. Ős szenvedély lakozott benne. Tudott szeretni és tudott gyűlölni és volt mit szeretnie meg mit gyűlölnie. Az érzések mily hatalmas viharát kavarta fel szívében a szenvedély, a lángoló szenvedély mily felelmesen szép tűzijátéka ragyog könyveiben! A kétségbeesés mily sikoltásai törnek ki lelkéből és a hazaférsés mily végtelen keserősége árnyékolja be kedélyét! Izzó vágy és emésztő csalódás, tomboló düh és fájdalmas felháborodás szól költeményeiből, melyekbe belegyűrte érzését, eszméit, örömeit és aggodalmait, azon meztelentül, ahogy lelkének ko-

azt mondám: balek) piac. Az a gondolat, hogy ennek csak egy részét is elveszithetik; hogy temérdek gyártmányait maguk lesznek kénytelenek el is fogyasztani: idegessé és szerföltött igazságtalanná, sőt kapzsvá és zsarnokká képes tenni őket. Mert abban az akadályversenyben, melyet magyar és osztrák államférfiak futnak a kiegyezés rögzös pályáján, a legnagyobb akadályt, szerény nézetünk szerint, nem a quota megállapítása teszi. Az alkudozások lépéne egy-egy meglibbenése kelti bennünk ezt a gondolatot, Hanem az osztrák államférfiak ama követelése, hogy Ausztria iparának szerződészerű piacbiztosították Magyarországon és így gazdasági tekintetben vazallusává legyünk szomszédunknak.

Nem kell azt bővebben fejtegetni, hogy ilyen szerződés, amellyel, hogy lealázó, halálos csapást mérne gyermekkorát élő iparunkra. Nemzetünk életbevágó kérdése az, hogy saját iparát kifejlesztvén, fogyasztását itthon elégítse ki; fölöslegét pedig a keleti piacokon értékesítse. Ezért készült nagy áldozatokban álló vasuti hálózatunk; ezért pártolta a kormány a gyáripár minden életrevaló jelenségeit.

A magyar kormány tagjai mélyen érzik a felelősséget azon terhekért, melyeket nemzetük vállaira vesznek. S meg vagyunk győződve, hogy szerződéssel támogatott versenynek semmiféle formájával sem engedik hazájuk iparát s kereskedelmét megbénítani.

Az általános vita vége.

Budapest, 1897. jan. 22.

„Kérem excellenciádat, fogadja mély tiszteletem és nagyrebecsülésem biztosítását, melynek beszédem végén kifejezést adni akadályozza voltam.“ E szavakat intézte a képviselőház folyosóján Polonyi Géza képviselő Lukács László pénzügyminiszterhez ama jelentés tárgyalása után, melyet az egri választás ügyében a VIII. bíráló bizottság terjesztett be. A tisztelet e kifejezése tökéletes magyarozatát adja az egész parlamenti helyzetnek, mert az egri választás egyike volt a legforróbbaknak az országban s ugyancsak sokfelől támadták azt a csekély többséget, melylyel a pénzügyminiszter az Ugron-párt egy régi partizánját legyőzte. Bizonyos, hogy az egri választás fácsítja, valamint egyáltalán a képviselőválasztások az egész országban, minden mértéken túl meglepő volt. A szabadelvű gondolat a nemzet nagy többségét hatalmába ejtette és mindent levert, ami ellene szegült. Magyarország mindenkor szabadelvű érzelmű volt és aki reakzionárius közvéleményre akart támaszkodni, annak minden körülmények közt el kellett vesztenie lábait a talajt. Akár az Ugron-töredék, akár a néppárt, melyek erővel szegültek a szabadelvű áramlat ellen, akár a nemzeti párt, mely azt hitte, hogy elég lesz, ha csak immel-ámmal, tiltakozva, akarata ellen alkalmazkodik is a szabadelvűséghez; mindegy volt; a néplélek csak egy szabadelvűséget ismer, de ezzel aztán sem alkudozni, sem perelni nem lehet, ennek feltétlenül meg kell hódolni.

Az 1897. évi költségvetési általános vita berekesztése után, amely vita folyamán a pártok indítatva érezték magukat, elv ellen elvet vinni a harczba; amikor nyilvánvaló lett, hogy személyes támadásoknak, inszINUÁCIÓKNAK, gyanúsításoknak semmi esetre sem lehet helyük a népképviselőlet termében: ekkor, a kellemetlen sötét harcz alatt, melynek az ultramontán néppárt rut fanatizmusában alig van határa, minden hazafias elem szilárd meggyőződésévé kellett válnia, hogy Magyarország, haladására és fennállására nézve csak egyetlen egy politikai irány létezhetik és ez az egész magyar nemzet politikai iránya, melynek a legliberálisabb értelemben adott kifejezést a szavazó urnáknál.

A nemzeti párt következetes hallgatását minden hazafiaság mellett hallgatással lehet mellőzni. Az ország e párt közreműködésén nagy alkalmaknál még soha sem nyert valamit, így most sem vesztett teljes passzivitása mellett. És nem zárkozhatunk el ama benyomás elől, — írja a „Pester Correspondenz“ — hogy a nemzeti párt afelett való bizonyos szegyeüerzetében kényszerítette magára a hallgatást, hogy a néppárt támogatását és a vele való közös harczot szivesen elfogadta és magától értendőleg a költségvetési vita alatt is el kellett volna tűrnie.

Aki látni akarja a magyar állam közgazdasági és kulturális fejlődésének tiszta képét, annak az állami költség-előirányzatból kell azt merítenie és emellett az előadó Hegedűs Sándor és Lukács pénzügyminiszter világos magyarozatát kell figyelembe vennie. Államférfiasan nagyszabású és pénzügypolitikailag világos beszédek mondának a képviselőháznak elvitathatlan pénzügyi kapacitásai a végtelen számsorok és hatalmas számszlopok terén és egyetlen hang sem megszédül előadásuknak igaz voltát és számításainak realitását kétségbe vonni. Itt kifejezésre jut a kormányzat egész irányzata, az egész közgazdasági irány és a magyar állam érdekei előtt el kell tűnnie minden animozitásnak. E költségvetésben a tények beszélnek — a legkésebben szóló beszéd — és az egész nemzet érzelmeinek tolmácsává teszik Polonyi képviselőt, midőn Lukács László pénzügyminiszterhez fordul, hogy határtalan nagyrebecsüléséről és mély tiszteletéről biztosítsa őt.

A képviselőházból.

A hét legfontosabb eseménye a költségvetés általános megvitatásának befejezése és Bánffy miniszterelnök felszólalása volt. Hét-

hőjából kikerültek, kevesebbet törődve a formával, mint a kifejezés igazságával, és ime, amit önmagából merített, nemzedékekben talál visszhangra, az eszme, ami agyában megfogant, korszakoknak vált az igazságává és az érzés, ami lelkében háborgott, nemzetének a buját és vágyait tolmácsolja. Önmagában maradván és csak önmagára támaszkodva, kifejezte, ami társait nyugtalanította és lelkének hatalmas zenéje magában hordta milliók szívének bugását, zsongó szavát és háborgó moráját.

Egyéniségét kifejtve magánossága ellenére is, harmoniába jutott korszakának fiaival; hatalmasabb hangon, erősebb érzéssel azt hirdette, ami bennük élt; de mily diszharmonióval kellett ezért fizetni saját lelkének! Élete a nehéz küzdelmek, nagy megpróbáltatások, esüggesztő csalódások láncolata és költészete az irtó fájdalom fölkiáltása. A szabad természet fia, ki szárnyaszegett vad madárként bolyong a kőfalak között. Szívében égő szerelem lángol és sorvasztó fájdalom az osztályrésze. Lelke előtt a haza nagysága, nemzetének ereje a bálványkép és életének delét a nagy katasztrófa éveiben éli le, aggkorában az elnemzetlenedés réme gyötri. A természettel való rokonérzés, a szenvedély heve és a haza imádata mily lendületet ad lelkének, mily magasan szárnyal szelleme, mily átható a szava; de mennyi fájdalom rejlik mögötte! Csodás

szépséget varázsoit élénk, gazdaggá tette lyránkat, hatalmas emléket állított magának és minékünk; de mennyi kin zugott át lelkén benső érzésének és a külső valóságának ellentéte miatt! . . . A harczot pedig folytatta végső lehelletéig. Az utolsó két évben nyelvünk tisztaságáért folytatott küzdelmet, mert úgy látta, hogy lejtőre jutotunk, nyelvünk idegenszerűségekkel telve, pusztulóban a magyarosság érzése és veszendőben a nemzet legdrágább kincse. Czikkek irt, melyeket kötetbe gyűjtött. E cikkek mindegyike egy-egy lángoló tiltakozás volt a nyelvrontók műve ellen. Aggodalmaival talán tulságba ment, a veszély talán nem oly nagy, mint a minőnek ő látta; de mily erős bizonyítéka ez a tulnag aggodalom annak az odaadó szeretetnek, melylyel a magyarságon esüggött, mely tiszteletre méltó a tulzás, melylyel a nyelv tisztaságáért küzdött.

És mi már csak ezt az aggodalmas embert ismertük. Noha nem volt költő, kinél a belső érzés igazabban nyilatkozott volna meg költeményben, mint Vajda Jánosnál, arról az emberről, ki végső éveiben ismeretünk, nehezen lehetett ráismerni a költőre, akit kötetéből látott a képzelet. A hanyagul begombolt kabátban, meggörnyedve botorkáló emberben, akit az utcán láttunk, ahogy fejét lecsüggesztve lassan haladt a fal mellett vagy meg-megállt és hosszan el-

nézetett egy kirakatot, nehezen lehetett felismerni a szenvedélyben csatázó költőt, aki lelkének kétségbeesett sirárait énekelte. És sokáig kellett vele lenni, hogy nyomára akadjunk ennek. A féktelen érzések költője nagyon csendes ember volt a társaságban. Halkan, vontatott hangon beszélt, keveset és megfontolva. Csak néha néha áradt gyorsabban a szó az ajkán és kék szemei ilyenkor mély tűzben égtek, elárulva, hogy a régi láng még nem aludt ki a magas homlok mögött. Ez azonban ritkán történt. Nem engedte magát elragadtatni és nagyon kiméletes, szinte megszegyeüenítően udvarias volt a társalgásban. Nem nehéz ezt összhangba hozni zárkozottságával, melyről annyi rege kering az irodalmi világban. Előkelő tartózkodás lakozott benne és zárkozottsága, épp úgy, mint udvariassága, arra szolgált, hogy távol tartsa magát az azokat, kiket idegeneknek tartott lelkétől . . .

Hogy mit fog róla mondani az irodalomtörténet, ki fogja ezt ma már megszabni? Mindenesetre nagy és előkelő helyet kap, mint aki Petőfi óta legerősebben és legigazabban tudta megszólaltatni a szenvedélyeket. Vannak, akik különbek a formában, mint ő, de . . . azaz minék az összehasonlítás kortársai? Vajda János elég nagy költő, hogy dicsérhetjük mások gáncsolása nélkül, és műve diadalt vesz az enyészeten, ha nem mérlegeljük is, miben mulja felül társait.

főn a vitát Helfy Ignác, a Kossuth-párt pénzügyi kapacitása, nyitotta meg; ő ugyan magának pénzügyi téren nagy jártasságot vindikál, beszédei azonban szakavatottságról nem igen tanuskodnak. Ez alkalommal sem tudta lekötöni a ház figyelmét, hozzá még nagyon halkán beszélt, úgy, hogy saját párthívei sem hallgattak valami tulságos figyelemmel. Több élénkséget és figyelmet keltett Zmeskál Zoltán, a néppárt Nesztora, nem ugyan beszéde tartalmával, mint inkább gesztusai és mozgékonyaságával; beszéde elején Komlóssy Ferencz volt antiszemita párti, jelenleg pártonkívüli képviselővel polemizált igen élesen; a ház nem nagy kedvvel hallgatta személyes támadásait; a megtámadott Komlóssy pedig férfias nyíltságért többször megtapsolta. Érdekes jelenet volt, midőn a néppárti Kálmán Károly, Zmeskál beszéde végén, a szónokhoz rohant, mélyen meghajtotta magát és kezét nyújtott neki. A többség zugó tapsal honorálta a megható aktust. Az általános kacagásból ki-ki verődött egy felkiáltás: Ujra, hogy volt, még egyszer! Ez alkalommal szerepelt először Lepsényi is, az új képviselő, ki népszerűségét és körülbelül mandatumát is eddigi izgatásainak köszönheti. Nem beszélt ugyan, de readetlenkedett és azért két erőlyes elnöki rendreutasításban részesült. Hétfőn az utolsó szónok Bartha Ödön volt, a Kossuth-párt beregszászi finanszminisztere, megdöbbenő szaporasággal mondván el kritikáját a költségvetésről.

Kedden a költségvetés fölötti általános vita véget ért. Szólásra elsőnek Papp Géza torontali képviselő, a ház legkisebb tagja jelentkezett. A szabadelvű pártnak e rokonszenves, temperamentumos tagja, mint mindig, ezuttal is biztosította magának a ház figyelmét. Utána Rátkay László, a Kossuth-párt drámai írója, szólalt fel. Saját pártját körülbelül előadó színművészeknek, a házat nézőtérnek tekintette, mert drámai stílusban adott elő egy egész elégiát. Őt követte a néppárti Zichy János gr., kinek beszédében az volt érdekes, hogy ő azért lett néppárti, mert ebben csiráját látja egy — konzervatív pártnak. A nemes gróf, úgy látszik, a kiegyezés óta eltelt időt teljesen átaludta. Ez volt az utolsó beszéd, melynek végeztével az elnök az általános vitát bezárta.

Szerdán következtek a záró beszédek. Először a költségvetés előadója Hegedüs Sándor szólott. Hogy minő hatást ért el beszédével, leginkább igazolja az, hogy a számos gratuláló között ott volt maga Kossuth Ferencz, az ellenzék és illetőleg függetlenségi párt vezetője is. Perczel miniszter rövid felszólalása után Kossuth Ferencz élt a zárószó jogával, hosszadalmas beszédben igyekezvén az előadó állításait megcáfolni. Lukács László miniszternek könnyű volt a vitában felhozottakra reflektálnia, mert hiszen alapos, komoly ellenvetés alig hangzott el az ellenzékiek részéről és a költségvetés realitása meg komolysága különben is feleslegessé tett minden indokolást. Nagy hatást és általános tetszést ért el Bánffy br. miniszterelnök felszólalásával, ki különösen azon vádakra reflektált melyeket ellene a választásoknál állítólag előfordult visszaélésekkel kapcsolatosan hoztak fel. A miniszterelnök beszéde méltó volt az általános érdeklődésre, egyikét mondotta legsikerültebb parlamenti szónoklatainak. Olyan vervo-

vel és temperamentummal beszélt, mint aki az önértet ragyogó vértjével s az igazság éles fegyvereivel megy a harcra.

A miniszterelnök, miután röviden kérte a költségvetés elfogadását, azzal a témával foglalkozott, a melylyel az ellenzék szónokai a legtöbbet foglalkoztak: az úgynevezett választási visszaélésekről. Nem szívesen teszi, de kénytelen vele, a mikor a nemzeti pártnak a Sima Ferencz rendszerét követő vezetője is azzal okolja meg passzivitását, hogy a választási visszaélések tették tönkre a nemzeti pártot, holott e párt siralmas vereségének oka az az évek óta folyó munka, mely az elvek konzekvens megtagadásában nyilvánul. Ez az elvetlenség és rendszertelenség volt az oka annak, hogy a párt egyre zülött s legjobbjai kénytelenek voltak odahagyni azt a pártot.

Az elvekkel való csereberélés ma is fennáll. Hivatkozik egy levélre, melyet egy nemzeti párti képviselő írt, s mely nyíltan ki mondja, hogy kész a néppárti elveket támogatni, csak küldjenek elegendő néppárti röpiratot.

A felfedezés kellemetlen konsternációt keltett Apponyiék kicsi táborában.

Ivánka Oszkár gunyosan kérdezte:

— Ki írta? Szentiványi vagy Rudnyánszky? Bánffy megfelelt reá, megnevezvén Blaskovics nemzetipárti képviselőt.

A katonaság és csendőrség hatalmaskodásairól szóló mesére is megadta a miniszterelnök a választ. Kimutatta, hogy nem volt ezuttal sem több katonaság kirendelve, mint ezelőtt. Csak két esetben használta a katonaság fegyverét, de ott a katonaság egyenesen provokálva volt reá. De kellett katonaságot alkalmazni, mikor a választások előtt annyi visszaélést követtek el.

A néppárt fanatizálta s meg nem engedett eszközökkel, a vallás kényszereinek megvonásával izgatta a népet. A néppárt tovább ment. A felvidéken felbujtotta pánszlávizmuszt. A pánszlávok nyíltan a néppárttal küzdenek a magyar államegység megbontására. Ez a pánszláv hidra a néppárti akció eredménye.

Abban a véleményben van, a miben Wlassics: hogy a néppárt el fog mulni, de a néppárt által felszított pánszlávizmus tovább fog élni.

A miniszterelnök végül a szabadelvűpárt hosszantartó eljénzése közt ajánlotta a költségvetés elfogadását s a kormány iránti bizalmat.

A Ház óriási többséggel általánosságban elfogadta a költségvetést a részletes tárgyalás alapjául.

Adós fizess.

Kolozsvár, jan. 18.

Mindenki tudhatja tapasztalásból, hogy a magyar földműves nép a kölcsönvett tőke után a kamatokat az esedékességi napon majdnem óra-pontosságra fizeti le; e tekintetben gyakran föltulmulja a kereskedőket, kiknél pedig életkérdés a pontosság.

Ezen tény gondolkozóba kell, hogy ejtse azokat az embereket, kik az eladósodott nép sorsát szívükön viselik és a kik őt az adósságok hinárából kimenteni tudják és akarják is.

A hitelszövetkezetek útján elértük azon eredményt, hogy a legelhagyottabb szegény havasli községben is $5\frac{1}{2}\%$ -ba áll a pénz és a mit ezen felül nyereszkezik a községi hitelszövetkezet — legrosszabb esetben 2% -ot

— az otthonmarad, a faluból ki nem megy hanem osztoznak rajta a törzsrésztvényesek, kik nem mások, mint épen az adósok.

Ha a dr. Nagy Ferencz szövetkezeti törvényjavaslata a gyakorlati utmutatások nyújtotta módosításokkal törvényerőre emelkedik: ki lesz használva a népek pontos kamatfizetési hajlama és meg lesz mentve a földműves a vagyoni elzűfléstől.

E javaslat egyik cikkelye szerint a törzsrésztvényesek 5% -nál többet nem jövedelmezhetnek, a felesleg a tartaléktőkére fordítandó; de a tartaléktőkét sem szükséges, sem helyes nem lenne a végtelenségig gyarapítani. Ha elérte már a törzsrésztvényesek értékét: a további gyarapítás felesleges, sőt haszonnal sem járna.

Felmerül a kérdés: mi történjék ekkor a jövedelemtöbblettel?

A legjózanabb felelet erre az, hogy azok kapják, akik létesítéséhez hozzájárultak: osztassék ki az adósok között, magyarul mondva: az adósok kapjanak osztalékot.

Szokatlan egy ilyen indítvány és sokan lesznek, a kik megtámadják.

Elejét veszem a támadásoknak és iparkodni fogok a következőkben indítványom közgazdasági jogos voltáról meggyőzni az olvasót.

Eddig is az adósok teremtették meg a részvénytársaságoknak azt az örvedetes gyarapodását, hogy ma hazánkban van részvénytársaság, mely részvényeseinek évenként $11\frac{1}{2}\%$ (egyszáztizennégy százalék) osztalékot ad és igen kevés vidéki takarékpénztár az, mely osztalékul a törvényes kamatlábnak megfelelő osztalékát adja és amellet akárhány takarékpénztárnak tartaléktőkéje, — mely szintén a résztvényesek tulajdona — feléri, sőt többszörösen föltulmulja a részvénytőkét.

Ez mindenesetre hasznos a résztvényeseknek és érdem a kezelőknek, mert tőkét gyűjtöttek össze. Sokan azt mondják, hogy tőkét teremtettek a takarékpénztárak. De ez nem áll, mert a tőke — ha nem is egyszerre és egy helyen — de mégis megvolt. Összegyűjtötték úgy, hogy olyan kamatláb mellett kapott a vidéki birtokos kölcsönt, hogy saját romlásával a résztvényesek jólétét mozdították elő. Ugy tettek, mint a gyógyszerész a szegfűvirág-theával, hogy köbbszámbra veszi a cigányasszonytól olcsón (4% -ért) és eladja a betegeknek drágán (10% -ért).

A résztvényeseknek és részvénytársaságoknak, egyszóval a vagyontömegeknek nem szabad oly nagy anyagi előnyöket szerezni, hogy az ebből kizártakban a szocializmus és anarchizmus tévtanáit ébredjenek fel. Be kell érni mindenkinek a szokásos és törvényes haszonnal; a fölösleget annak kell visszaszolgáltatni, kitől azt jogosan, de nem méltányosan beszédtek.

Jogosan azért, mert egy részvénytársaság sem tudhatja előre, hogy ha a kamatlábat a minimumra szállítja le, kikérel-e neki év végére a méltányos jövedelem és a tetemes kezelési költség? De ha év végén, mikor a zárlatot elkészítette, megtudta: méltányos, hogy részeltesse benne az adósokat is.

A hitelszövetkezetek járjanak ebben elől. Nem úgy, hogy készpénzben leszámolva kifizessék az egyes adósoknak az osztalékot, hanem úgy, hogy tőkéjük törlesztésül év végén leírják. A kamatlábat szedjék az egész tőke után tovább is, a másik év végén a leírt tőkerészletre eső kamatot is fordítsák tőketörlesztésre és így tovább, mind-

addig, míg az adóst — tudtán és akaratán kívül — nem sikerült teljesen tehermentesíteni. Ha végéig nem is tud erről az adós, nem válik kárára.

Itt az ideje, hogy hazánk — a földművelő ország — intézői végre ebben az irányban is kifejtsek tevékenységüket és a minden politikai pártmozgalmától teljesen függetlenül alakult és vezetett községi hiteisszövetkezetekdt gyámkodásuk alá vegyék.

Ne nézzék, hogy kitől jön, de szíveljék meg e cikkelyket mindazok, kiknek kezében a tőke van és akiknek vezetésétől a nép anyagi és erkölcsi jóléte függ.

Kéri őket erre

Dr. Gidófalvy István,
kir. közjegyző.

Az európai koncert.

Ama benyomásról, melyet Murawiew kinevezése — orosz birodalmi kancellárrá — Berlinben kellett, január 14-iki kelettel a következő előkelő diplomáciai forrásból eredő tudósítást írják a „P. Corr.”-nek a német birodalmi fővárosból:

„Murawiew kinevezése, Oroszország diplomáciai ügyeinek elere, a berlini diplomáciai körökben bizonyos kényelmetlen érzést keltett, mely többnyire abban keresi indokait, hogy Németországnak egyszerre át kellett adni a vezető és dirigáló helyet az európai koncertben Ausztria-Magyarországnak. Tisztán érzik, hogy Murawiew kinevezésével az európai helyzet súlypontja a bécsi Hofburgba helyeztetett át és nagyon jól tudják azt a körülményt, hogy az osztrák-magyar monarchiával Berlinben nem bántak mindig azzal a feltétlen őszinteséggel, amely egy oly szoros szövetségben álló államot megillet.

Bismark leleplezése most fokozott hatást gyakorolnak a német diplomáciára és a saját bizalmatlan eljárásuk miatt tartanak tőle, hogy a Duna mellett fekvő császárvárosban bizonyos kedvetlenség keletkezett. Az európai helyzet tudvalegoleg egyrészt Elszász-Lotharingia, másrészt a keleti kérdés által van feltételezve, Németország és Franciaország fogaiig fölfegyverkezve és az utolsó bakkancs-szegig készen állnak egymással szemben és miután Németország semmi esetre sem akar és nem lesz a támadó fél, iparkodott a hármass szövetséget létrehozni, mely szövetség tagjainak az a feladatuk, hogy Németországot részint Oroszország ellen védjék, részint Franciaország ellen támogassák. Németország ellenértékül támogatását nyújtja Ausztria-Magyarországnak a Keleten és Oroszország részéről jövő támadás esetén hivatva lenne Oroszországot két tűz közé szorítani. Ez a helyzet Ausztria-Magyarországra nevezé bizonyos nagy garanciát rejt magában és a keleti kérdés rendezésénél első helyet biztosít neki.

A német diplomácia azonban kijelentette egyszer, hogy az egész keleti kérdésért egy pomeraniai gránátos csontjait sem adozza fel. Máskor ugyanez a diplomácia viszonzbiztosító szerződést kötött Oroszországgal, melynek éle feltűnően Ausztria-Magyarország ellen irányult és ma a francziabarát és németgyűlölő kinevezetik orosz kancellárrá és azt állítja, hogy Kopenhágából kész tervet hozott magával Pétervárra a keleti kérdés megoldásához. E terv Ausztria-Magyarországgal közös eljárás alapul. Ha e két, a keleti kérdésben első sorban érdekelt hatalom közt megegyezés jönne létre, és több kilátás van a barátságos együttmű-

ködésre, mint az ellenséges ujjhuzásra, akkor — így vélik Berlinben — Ausztria-Magyarországra nevezé megszűnnék a hármass szövetség egy értékes instrumentumnak lenni és Németország egyedül találná magát szemben egy hatalmas ellenféllel.

Vajjon sikerül-e Murawiewnek a hármass szövetséget felrobbantani? Ez a nagy kérdés, melylyel most igen élénken foglalkoznak Berlinben. A számításoknál figyelembe veszik a bécsi körök esetleges kedvetlenségét is és nem feledkeznek meg a csehek és szlovének partikularis tendenciáiról sem. Más részt előkelő körökben számoltak a magyar állammal és a befolyással, melyet az biztosított magának a monarchia külügyeire. Ma Magyarországot a hármass szövetség és az egész európai konstelláció legelőkelőbb és legelső támaszának tartják és szívesen áthelyezik a hármass szövetség és az egész európai konstelláció súlypontját Budapestre. Ugyanazon mértékben számítanak a magyarok szerződésűségére, mint Ausztria barátságára és azt hiszik, nem csalódnak, hogy egy osztrák-magyar-orosz megegyezés Magyarország leghevesebb ellenkezésén kell hogy meghiusuljon.

Eddig a „Pester Correspondenz” tudósítása. A magunk részéről e fejtegetésekhez csak annyit tehetünk, hogy a berlini kényelmetlen érzés a német birodalom eddigi politikájából önkényűt ered, hogy azonban Ausztria-Magyarország sem a multban nem adott okot, sem jövő magatartásában nem fog támaszpontot nyújtani a nyugtalanságra, amely csupán a saját lelkiismeretére és bizalomra méltó voltára hivatkozik, hogy a saját mintája szerint ítélje meg egy hű és megosztható szövetséges szerződésűségét és bizalomra méltó voltát. Ausztria-Magyarország szövetségűsége minden kétely felett áll.

Levelezés.

Maros-Csúcs, 1897. jan. 16.

Tapasztalataim az idei gyümölcspiacról.

„Szemesé a vásár, vaké az alamizsna.”

Nincs a földnek olyan Istenverte embere, mint a magyar gazda. Ellene szövetségre léptek fillokszera, peronospora, apion, német légy, rossz vám tarifa, szűk termés, alacsony ár, jégverés és quota. „Rég veri már a magyart a teremő”, hangzik rá a nóta. Egyetlen terményünk volt, ami némileg segített a hiányokon: a cukorrépa. Ez is kezd válságos lenni az alacsony cukorárak miatt. A marosvásárhelyi cukorgyárban — hír szerint — megsavanyodott a sok cukor, s ennek a termelő közönség fogja szopogatni a keserű levét. Eddig is a részvény, mag, szállítás, sár s nem tudom még mivel annyit vontak le, hogy alig maradt 53% százalék a gazdának rengeteg fáradságáért; az 1 frtos répa-árral mi fog már most maradni a 80 kr ár mellett? 33%. Hát ez bizony gyenge reménység.

A legjobban fizetett az idén a gyümölcs, csakhogy — fájdalom — ez az idén nem volt. Nagy részét a tavaszi fagy, ami megmaradt volna, azt a jégviharok separték le.

Nálunk csupán egy erdők közti védett gyümölcsösben maradt meg az alma. Körtefáinknak az idén „pihenőjük” volt.

Nekem abszolút semmi gyümölcsöm nem termett. Azonban mégis eladtam 2 métermázsalmát (a másét) a marosludasi állomáshoz szállítva a 16 frt (vekjája 1 frt 50 krajczár).

Még volt az illetőnek 30—40 métermázsalmája, de ezt nem lehetett eladni. Miért? Megmondom.

Öregeink azt a szarvas hibát követték el gyümölcsöseik rendezésénél, hogy mindent össze-vissza ültettek. Ennek pedig oka az:

nem számítottak arra, hogy abból idővel még pénzelné is lehet; meg aztán a hiúság, az újságvágy is bele játszott. Hogy tudta volna eltűnni azt idősebb Maradi bátyám, hogy valaki fia azt mondhatta: magának nincs efféle, afféle almája a kertjében. Mindenik öregnek — s még a mai fiatalabb nemzedék közül is soknak — az az elve: ami van a Pál kertjében, no az dukál, hogy az övében is legyen. Ez a szarvas hiba, amiért nem tudjuk gyümölcseinket kellő árban értékesíteni. Szarvas hiba azért, hogy pl. 50 métermázsalmára — ha ez 20—25 fajból áll — nem tudunk vevőt találni, de ha azt hirdetem, hogy van 50 métermázsalmányik, batul stb., arra azonnal kapok vevőt.

Maradi bátyám almái vagy 50—60 váltják képviselnek, nem a leggondosabban szedve, nem voltak szortírozva, az egész tömeget kellett összefogatni, míg a két mázsát ki lehetett válogatni. Az így kezelt almát kereskedésbe nem lehet vinni, csak a helyi piacon vesztegetni sokszor 20—30 krajczárért.

A idén első helyen keresték a Batult, Ponyikot, Arany-Párment, Londoni szepiut, (ez még nincs elterjedve). Lehetett a prima válogatott gyümölcsnek darabját 3—7 krajczáron darabszámba is eladni.

Akik most, vagy ezután állítanak gyümölcsöst, két dolgot tartsanak szem előtt: 1. Minél kevesebb fajt, de egy fajból minél többet szaporítsanak. 2. Tanulják ki vidékünk tenyészését, s csak oly fajt tenyészessenek nagyban, amely azon vidéken úgy termékeny, mint szín- és zamatra nézve is beválik.

A Maros fővölgyén, valamint jobb és baloldali mellékvölgyeiben legajánlatosabbak: a Ponyik, Batul, Londoni szepiu, angol arany Párment, kanadai szürke és kanadai fehér Renett, téli piros Callvill, Török Bálint (piros stettini). Megyénk havasi völgyeinek almáját kimutatta a természet a „gyógyiban”, melyet hiába próbálunk másutt, nem sikerül az úgy, mint hazájában, hol nem is ojtják, csak az öreg fák tövétől kiszedik a sarjakat s tovább plántálják.

Midőn a tisztelt gazda-közönségnek becses figyelmébe ajánlom az elmondottakat, azon példabeszéddel zárom be mondókámat: „Más kárán tanul az okos; a maga kárán (sem) tanul a magyar.”

Szabó Gyula.

Vegyes hírek.

— A Bethlen-kollégium kitüntetése.

A Bethlen-kollégium főgimnáziumának ifjúsága, mint ismeretes lapunk olvasói előtt, résztvett a mult iskolai év június első napjaiban tartott millennárius országos tornaversenyben, még pedig fényes eredménynyel, osztatlan elismerést nyerve előkelő sportkörök részéről is. Az erről szóló miniszteri elismerő diszes oklevél a napokban érkezett le a főgimnázium igazgatóságához s így szól: A nagy-enyedi ev. ref. Bethlen-kollégium főgimnáziuma ifjúsága résztvett a magyar állam ezereves fennállásának ünnepe alkalmából Ó cs. és apostoli királyi Felsege, Első Ferencz József, Magyarország királyja jelenlétében megtartott országos tornaversenyben. Erről ezen elismerő oklevelet kiadta s az intézetet a szép sikerrel bemutatott gyakorlatokért megdicsérte. Budapesten, 1896. évi június hó 3-án. A verseny-bizottság: Wlassics Gyula s. k. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter, a nagybizottság elnöke; Berzeviczy Albert, a magyar országgyűlés képviselőházának alelnöke, a végrehajtó bizottság elnöke; dr. Rényi József, bizottsági titkár. — Részünkről is örömmel gratulálunk a Bethlen-kollégium ez újabb kitüntetéséhez, mely bizonyára, a kolozsvári ker. tornaverseny jutalomdíjával és a nagyváradi fényes diadallal egyetemben, mindenha az intézet legkedvesebb emlékei közé fog tartozni.

7. szám.

nafar
megl
verse
a kul
oklev
szöve
kir.
gyar
dezés
form
rende
ért e
Budap
tor, n
Rényi
lunk

—
minisz
rosunk
hivata
a szá
merés

—
társun
egylet
elhalt
a para
tilig j
metésé

—
tűzoltó
jait, v
tesített
közgyűl
nap) d.
termeb

—
kollégium
zendő if
ditandó,
fényesle
juk, má
rok is f
vók is
diszes
szétkuld

—
Vé
Enyed
tesíti a
tálybeli
folyó év
tanács ir
nak ezé
napon es
talmazott

—
A
sulat, n
nos elism
egész so
phönix-k
dr. Magy
szerkeszt
tan ismé
előadását
fogja tart
rom testé
szereplős
24-én ké
vendégsze
városunk
mutatkozi
sokkal Sa
„Jó barát
műkedvelő

—
Vás
sár e hó
tapasztalt
nagy volt,
a legnagyobb
az ökröke
a gyengébb
zött váltak

— **Lázár Imre** Bethlen-kollégiumi tornatanárt és vivótanítót a napokban kellemes meglepetés érte. Az ezredéves országos tornaversenyek alkalmából történt szerepléséért a kultuszminisztérium részéről elismerő hangu oklevelet kapott. A szép kiállítású oklevél szövege ez: A vallás- és közoktatásügyi min. kir. miniszter ur ő nagyméltósága által a magyar tanulók ezredévi tornaversenyének rendezésére kiküldött bizottság Lázár Imre tornatanár urnak (Nagy-Enyed) a verseny rendezésében való hazafias közremunkálásáért elismerését és köszönetét nyilvánította. Budapest, 1896. június havában. Molnár Viktor, min. osztálytanácsos, elnöki titkár; dr. Rényi József, bizottsági titkár. — Gratulálunk e kitüntető elismeréshez!

— **Figel Bodnár Dezső** kereskedelmi miniszteri számtanácsos folyó hó 20-án városunkba érkezett, és az állami építészeti hivatal számvitelét rovincsoltta meg, hol is a számadások pontos vezetéséért teljes elismerését fejezte ki.

— **Temetés.** Moga István öreg polgártársunk és a nagyenyedi önkéntes tűzoltóegylet egyik legbuzgóbb tagja e hó 19-én elhalt Nagy-Enyeden. A tűzoltó egylet, élén a parancsnoksággal és zenekarával, testületileg jelent meg az elhalt polgártárs temetésére.

— **Közgyűlés.** A nagyenyedi önkéntes tűzoltó-egylet alapító, pártoló, működő tagjait, valamint az érdeklődők ezuttal értesítettnek, hogy a tűzoltó-egylet évi rendes közgyűlését 1897. év február 7-én (vasárnap) d. e. 11 órakor tartja a városház dísztermében.

— **Ifjúsági bál.** A nagyenyedi Bethlen-kollégium ifjúsága a február hó 6-án rendezendő ifjúsági bál régi fényes sikerét előmozdítandó, mindent elkövet, hogy lehető legfényesebben és szépen sikerüljön. Mint halljuk, már a Lady patronesse és a protecto-rok is fel vannak kérve, valamint a meghívók is nyomdába lettek adva, onnét majd díszes kiállításban kikerülve e hét végén szétküldhetők lesznek.

— **Védköteleseink figyelmébe.** Nagy-Enyed város katonasági osztálya ezennel értesíti a Nagy-Enyed városi I-ső korosztálybeli védköteleseit, hogy a sorshuzás folyó év január hó 29-én 9 órakor a városi tanács irodájában fog megtartatni. Felhívának ezért a védkötelesek, hogy a kitűzött napon és órában személyesen vagy meghatalmazottjaik jelenjenek meg.

— **A nagyenyedi műkedvelő társulat,** mely a 70-es évek közepén általános elismeréssel mutatta be a szalon-darabok egész sorozatát, néhány hónappal ezelőtt phönix-ként poraiból ismét felelevenedvén, dr. Magyar Károly megyei főorvos, lapunk szerkesztője, egyleti elnök buzgólkodása folytán ismét megkezdte tevékenységét. Első előadását a jövő márczius hó első felében fogja tartani, amikor Herczeg Ferencz „Három testőre” fog színré kerülni, igen találó szerepkiosztással. A darabból a próbák e hó 24-én kezdődnek meg dr. Magyar elnök vendégszerető házában. Ezen előadás iránt városunk köreiben már is élénk érdeklődés mutatkozik. — A „Három testőre” után nem sokkal Sardou szellemes ötletekben gazdag „Jó barátok” című színművét mutatják be műkedvelőink.

— **Vásár.** A nagyenyedi téli baromvásár e hó 22-én vette kezdetét, melyen azt tapasztaltuk, hogy a marha-felhajtás igen nagy volt, azonban a vétel és kereslet nem a legnagyobbak örvendett. Igen keresték az ökröket, melyeknek párja 320—340 frt, a gyengébbekből pedig 220—240 frt ár között váltakozott.

— **„Felhívás részvény-aláírásra”** című, lapunk mai számában megjelenő hirdetést melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Oly vállalatról van ebben szó, mely a mellett, hogy a részvényeseknek befektetett tőkéjük után tisztességes anyagi hasznot ígér, egyszersmind a közművelődésnek tesz kitünő szolgálatot városunkban. Ezen életrevaló vállalatnak — mely ugy szólván szemünk előtt nőtt napról napra nagyobbá — a hazai iparfejlesztés terén is érdemei vannak, a mennyiben ez az első vállalat, mely hazánkban a pénztári tömbök (Cassablock) gyártását bevezette. E czikkért eddig sok pénz vándorolt ki a külföldre. A szóban forgó vállalat rövid idei fennállása óta nemcsak hazánkban, hanem Ausztriában is élénk piacot teremtett pénztári tömbjeinek, s ha tekintetbe vesszük azt is, hogy e czikk fogyasztása napról-napra nagyobb mérvet ölt, egész biztosra vehetjük, miszerint az eddigi nagy forgalom — melyet azonban a tulajdonos czég a kellő anyagi erő hiánya miatt nem fokozhatott — jövőre megfelelő tőke mellett, hova-tovább növekedni fog. Ami pedig a nyomdát illeti, ez — mint mindnyájan tudjuk — már eddig is bebizonyította versenyképességét minden tekintetben. Nyomatványaival köztudomás szerint az egész országban konkurrál (a fővárost sem véve ki), azoknak hazánk minden nagyobb városában piaca van versenyképes árai folytán; s hogy nemcsak olcsó áráival, hanem munkáinak izlées kiállításával is képes versenyezni, e mellett bizonyítanak a szaklapok magasztaló nyilatkozatai. Aki tehát pénzét egy nagyjövőjű s egyszersmind uttörő vállalatba akarja befektetni, mely a befektetett tőke után egész biztosan szép kamatokat fog hozni, sietni fog az alakulóban levő nagyenyedi papíráru gyár és könyvnyomda részvénytársulatba miut részvényes belépni. Aláírási iver lapunk kiadóhivatalában kaphatók.

— **Lichtenstein Dóra.** A budapesti „Zenelap” legutóbbi száma kellemes meglepetést szerzett nekünk; czimlapján bemutatja olvasóinknak Lichtenstein Dórának, Lichtenstein F. Lajos, a „Pester Correspondenz” és a „Correspondenze de Pesth” kiváló szerkesztője leányának jól sikerült arczképét, egyben mértőleg számol be évek művészetéről. Azon szívélyes viszonyról fogva, melyben lapunk a „Pester Correspondenz” és a „Zenelap” szerkesztőjével áll, örömmel említjük fel e tényt és kívánunk a kisasszonynak szerencsét pályája kezdetén; de a „Zenelap” közleményének atvételével szolgálatot teszünk közönségünknek is, mert Lichtenstein Dóra egyike legjobb koncert-énekes-nőinknek és művészetével kiváló szolgálatokat teend még a magyar ének-művészetnek is. A szakkörökben elsőrendű tekintély számba menő „Zenelap” Lichtenstein Dórától a következőket írja: „Lichtenstein Dóra, a kis Barbi. Harmincz évvel ezelőtt egy előkelő fővárosi szalonban zenekritikusokból és kiváló műértőkből álló társaság gyűlt össze, hogy meghallgassa Pauli Rikárd volt operanékes, jelenben a magy. kir. zeneakadémia jóhírű énektanárának egyik legkitünőbb tanítványát, Lichtenstein Dóra kisasszonyt, kit mestere „kis Barbi”-nak nevezett el, — hogy meghallgassa és megbírálja a kisasszony énektudását, mielőtt Skóthonba utazott, hova előkelő oldalról kapott meghívást. Az estélyen jelen voltak a legszebb jövőt jósolták a kisasszonynak, aki a legjobb reményekkel eltele bucsuzott hazájától. És sem a bírálók, sem az immár szabad szárnyaira bocsátott művész nem csalódtak: az edinburghi, világhírű magas színvonalon álló zeneészeti körök főleg klasszikus hangversenynein szebbnél-szebb babérokat aratott hon-

leányunk, kiről az odaváló lapok sűrűn megemlékeztek olyan elismeréssel, amilyent magyar művésznőről, különösen koncerténekesnőről, vajmi ritkán olvastunk. Érdekes tényként kiemeljük, hogy Lichtenstein Dóra kisasszony Mozart, Schumann, Schubert, Liszt, Wagner, Rubinstein, Goldmark, Erkel, Káldy és mások szerzeményeinek előadásán kívül különösen a angol, skót és magyar népdalok előadásával aratott rendkívüli sikert és főleg a magyar népdalokat kedvelte meg a legelőkelőbb zeneértő skót körökben. Nagyban előmozdította a kisasszony sikerét az, hogy a különböző énekdarabokat eredeti — angol, olasz, francia, német, magyar — nyelven megírt szövegükkel adta elő. Ugy értesültünk, hogy a művész, kit a viszontlátás őszinte örömevel köszöntünk hazánkba való visszatérte alkalmából, több nagyobb vidéki központból vett meghívás folytán már a legközelebbi napokban hangverseny-köruttra készül, a fővárosban pedig az „Otthon” estélyén, továbbá a Popper-Hubay négyes egyik hangversenyében fog klasszikus szerzeményeket enekelni. E sorok írójának több ízben volt szerencséje a kisasszony énekművészetében gyönyörködni és azt hisszük, kedves meglepetést szerzünk olvasóinknak, midőn érdekes honleányunk arczképét lapunk czimoldalán közölve, a „kis Barbi” bemutatjuk nekik, egyuttal felhívva reá a fővárosi és vidéki zeneértő és zenekedvelő közönség, nemkülömben a zeneestélyek rendezőinek figyelmét, akik, ha kiváló műveltséget kívánnak nyújtani közönségüknek, iparkodjanak Lichtenstein Dóra kisasszony közreműködését biztosítani.

— **Nyilvános számadás.** A nagyenyedi iparos ifjúság önképző és betegsegélyező egyletének kebeléből alakult vigalmi bizottság ezennel hálás köszönetet mond mindazoknak, kik a jan. 16-án rendezett álarzos-bál fényes sikeréhez hozzájárulni szivesek voltak; nevezetesen: Székelyhidy János kereskedő urnak, ki a terem díszítéséhez szükséges kellékeket ez alkalomra jutányos árért engedte át a kizottságnak s ezen felül jegyeket is árusított; Cirner és Lingner és Simalya Mihály urnaknak, kik az estélyre jegyeket árultak; Liptai István urnak, ki a fűkrök használatáért semmi díjt sem számított fel; Szathmáry József asztalos-mester urnak, ki az ez alkalommal használt transparenthez az asztalosmunkát végezte. Egyuttal kötelességünknek tartjuk az estély anyagi eredményéről a nyilvánosság előtt beszámolni. Az estély bevétele: 178 frt 74 kr. kiadása 108 frt 69 kr volt, s így tiszta haszonképpen maradt 40 frt 05 kr. Ezen eredményhez szives felülfizetéseikkel hozzájárultak: Székelyhidy János 580 kr, Dunai Albert 2 frt, dr. Reich Béla 1 frt, id. Kun József 1 frt, Szathmári Mózes örparancsnok 1 frt, ngys. Csató János alispán 1 frt, Harmath Antal 1 frt, Fesztinger Dávid 70 kr, Demeter Sándor, Rederberger Gyula, Willersdorfer Antal, Schmith János 50—50 kr, Jakab Endre, Lőrincz István, Bakó Károly 40—40 kr, Lázár József, Müller József, Kovács János, N. N., Králik N., N. N., N. N., ifj. Poloni Domokos, Gréf József, Makovicska Ottó, N. N. 20—20 krajczár. Fogadják mindannyian a vigalmi bizottság hálás köszönetét.

— **Táncvígalmom.** A marosújvári olvasókör saját pénztára javára 1897. év február hó 1-én a „Stefánia” bánya intézkedő termében zártkörű táncvígalmat rendez. Személy-jegy 1 forint. Felülfizetések köszönettel fogadottnak és hírlapilag nyugtáztatnak. Belépti jegyek a meghívó előmutatása mellett előre válthatók László József ur gyógyszerértárában, Virág János ur üzletében és este a pénztárnál. A hölgyek kéretnek minél egyszerűbb öltözékben megjelenni. Vendéglős és czukrástárol gondoskodva van. Kezdeté este fél 8 órakor.

— **Uj zenemű.** A Valentin Károly fia zeneműkiadó kiadásában Dankó Pistának egy felette sikerült dala, egy újabb „kakukdala“ csinos kiadásban jelent meg. E dalnak szövegét Dóczy József írta, és néhai Valentin Ottóné emlékének ajánlotta. Ára 60 kr. Ezen dalt a jó magyar zenét kedvelő közönségnek a legmelegebben ajánlhatjuk, mert e dal valban megérdemli, hogy országszerte elterjedjen. E dal 60 kr utalványozása után bérmentve küldetik.

Meteorológiai jelentés jan. 20-tól jan. 23-ig.

Nap	Óra	Légnyomás 700+	Hő	Szél iránya és erőssége	Borulat	Csapadék	Hő napi max. min.
20	7	62.8	-5.0	N ₃	10 *	ny.	
	2	63.8	-3.8	N ₂	9	—	-3.0 -8.5
	9	65.9	-6.2	N ₂	6	—	
21	7	64.2	-7.6	NE ₂	9	—	
	2	60.8	-4.9	S ₂	7	—	-3.8 -10.1
	9	57.8	-9.6	—	4	—	
22	7	53.8	-8.4	NW ₂	3	—	
	2	49.0	-3.0	NW ₁	9	—	+2.0 -8.4
	9	45.6	-2.0	NW ₃	4	—	
23	7	44.9		SW ₂	4	—	
	2						

Kilátás: Enyhe, esős; később valószínűleg havazás.

* A légnyomás tenger színére van átszámítva. — Hő C° fokokban. Szél iránya: N = észak, S = dél E = kelet, W = nyugat. Szél erőssége = 1-10-ig. Borulat foka = 1-10-ig. Csapadék mennyisége milliméterekben értendő. ● = eső, * = hó, ▲ = jég ▽ = dara.

Közgazdaság.

Mezőgazdasági termelés 1894. és 1895. évben.

(Folytatás.)

1894-ben legalacsonyabb ára volt a búzának: Szilágy vármegyében 5.10 frt, Szatmár vármegyében 5.15 frt, Kis-Küküllő vármegyében 5.40 frt, Beszterce-Naszód vármegyében 5.55 frt, legmagasabb pedig Csik vármegyében 7.30 frt, Árva vármegyében 6.75 frt, Liptó vármegyében 6.70 forint.

Legalacsonyabb ára volt a rozsának: Ugocsa vármegyében 3.90 frt, legmagasabb pedig Árva vármegyében 6.10 frt; legalacsonyabb ára volt az árpanak: Ugocsa vármegyében 3.80 frt, és legmagasabb Nógrád vármegyében 6.77 frt; legalacsonyabb ára volt a zabnak: Szilágy vármegyében 4.26 frt és legmagasabb Pozsony vármegyében 6.65 frt. A kukoriczának legalacsonyabb ára volt Csik vármegyében 3.70 frt, legnagyobb ára pedig Trencsén vármegyében 6.75 frt.

Azon vármegyék, ahol a termésértékek után ítélve jobb, illetőleg rosszabb volt az eredmény 1894-ben, mint 1893-ban, a következők voltak:

I. csoport. Az 1893-iki termés-értéknél nagyobb volt az eredmény 1894-ben százalékokban:

Seben	vármegyében	19.26 %
Szepes	"	14.61 "
Szolnok-Doboka	"	13.26 "
Torda-Aranyos	"	12.35 "
Fogarás	"	9.53 "

Nógrád	vármegyében	7.92 "
Nagy-Küküllő	"	7.23 "
Alsófehér	"	4.87 "
Gömör és Kishont	"	2.57 "

II. csoport. Az 1893-iki termés-értéknél kisebb volt az eredmény 1894-ben százalékokban:

Csongrád	vármegyében	53.41 %
Békés	"	48.28 "
Turócz	"	39.57 "
Ugocsa	"	37.09 "
Győr	"	35.49 "
Hajdu	"	34.25 "
Temes	"	34.18 "
Máramaros	"	31.06 "
Borsod	"	28.95 "
Fejér	"	28.67 "
Ung	"	25.84 "
Zemplén	"	25.84 "
Veszprém	"	24.32 "
Vas	"	24.22 "
Jász-Nagykun-Szolnok	"	23.20 "
Arad és Kis-Küküllő	"	23.14 "
Hont	"	22.61 "
Nyitra	"	22.49 "
Bereg	"	21.97 "
Zolyom	"	21.85 "
Heves	"	21. — "
Moson	"	20.32 "

Az összes értéket tekintve, kedvezőbb volt a termés, mint 1893-ban, összesen 9 vármegyében; 48-ban pedig kedvezőtlenebb.

Az utóbbi öt év alatt 1891-ben volt a legnagyobb a megkárosított terület: 390 112 kat. hold; ennél is nagyobb volt azonban az 1888-iki kár, amikor 615 622 kat. holdon pusztult el a vetés. Igen érdekes az, hogy a férgek által okozott kár 1894-ben 15.67%; vagyis elpusztult: **53.561** kat. holdon a vetés. Szinte megdöbbentő százalék ez, amely minden esetre komoly megfontolást kell hogy képezze az érdeklődő magyar gazda-közönségnek! . . .

A mezőgazdasági munkabér-viszonyok ki-puhatolására nézve a statisztikai adatokat az állandó gazdasági tudósítók közreműködésével szinte összeállítva láthatjuk; ezen adatokból közöljük a következőket:

Legmagasabb munkabéreket és pedig nyáron, ellátás nélkül, a következő vármegyékben fizettek, u. m.

Temes	vármegyében	120 kr.
Békés	"	115 "
Brassó	"	113 "
Csanád	"	109 "
Hajdu	"	108 "
Torontál	"	107 "
Bács-Bodrog	"	104 "

vagyis leginkább a buza- és kukoricza-termelő alföldön; legalacsonyabb munkabéreket pedig, összehasonlítva végett, szintén az ellátás nélküli nyári számokat véve tekintetbe:

Kis-Küküllő	vármegyében	58 kr.
Szolnok-Doboka	"	65 "
Fogarás	"	68 "
Udvarhely	"	69 "
Alsófehér	"	70 "
Maros-Torda	"	70 "

vagyis az erdőlyrészi vármegyék nagy részében.

A munkabér az 1892 és 1893. évekhez viszonyítva 1894-ben némi emelkedést mutat.

A mezőgazdasági szak-testületek működését az 1894-ik évben a jövő számunkban fogjuk részletesen ismertetni.

(Folytatása következik.)

Sz. V.

Csarnok.

Bolyongok a néma éjbe.

Bolyongok a néma éjbe,
Az égről csillag-myriad
— Fűrödvé mámorba, kéjbe —
Hinti rám halvány sugarát.

A faluban muzsikálnak,
Olyan szépen szól a nóta;
Lágy hangjai el-elszállnak,
Kapja a szél ide-oda.

Mért dobban föl olyan fájón
Szegény szívem e hangokra?
— Most temetik boldogságom,
Menyegzőre szól a nóta. —

Bedő Béla.

Sztárai Mihály élete és irodalmi működése.

— Irodalomtörténeti esszé. —

Írta: Kiss Pál.

(Folytatás.)

4

Sztárai lyrai költszete.

Sztárai az előbbieken felsorolt s tartalmilag röviden ismertetett szoltár-paraphrasisokon kívül eredeti lyrai költeményeket is készített. Ezek a következők:

1. „Az uristennek való hálaadás és könyörgés.“ — Egyszerű, nemes lyrai hangon, de mély bensőséggel fordul Istenhez s kéri segédelmét. — 8 négysoros vsz-ból áll. Versfejeiben nevét nem adja. — Schemája a LXV. psalmuséval egyező; a versszakok tizenkét-tagu sorokból állanak — sormetszettel.

2. Három éneket készített különböző versalakban „Az Ur Krisztus születése innepire.“ Ezek közül az első „Sem-miből teremté az Uristen az embert“ kezdő sorral „Natus est hodie“ nótájára megy. — Jézusról, mint megváltónkról szól, majd az Istenbe vetett hitről, biztatva, hogy ha benne bizunk, örök életet veszünk. — 8 háromsoros vsz-ból áll. — Versfejeiben: Starinus. — A versszakok első sora tizenkét szótagos, sormetszettel; a második tizenegy, a harmadik nyolcz. Rimelése szabálytalan; refrain-nel indul, de a negyedik strophával abbamarad.

3. A második ének kezdő sora: „Mi atyánk atya Isten.“ Szép, dallamos formában az emberi nem bűné eséséről emlékeztet meg, melyből az irtalmas Isten szent fia által váltott meg minket. — 7 hétsoros vsz-ból áll. A sorok kétszótaguak s összerimelnek. Versfőkben: Michael.

4. A harmadik ének „Minden embe-reknek mi örömet mondunk“ kezdő sorral Krisztusról és küldetéséről szól, s a szent-háromság dicsőítésével, magasztalásával végződik. — 7 vsz-ból áll; a versszakok különböző hosszúságú hetes verssorokból vannak alkotva. — Az első sor tizenkét szótag; a második, harmadik s ötödik tizenegy; a negyedik s hetedik öt; a hatodik hét íszótag. Versfőkben: Michael.

5. „Az poenitentiáról és hitről“ cz. énekében — több helyt leíró és elbeszélő elemmel — Isten büntetésével fenyeget, ha meg nem térünk bűneinkből. Majd biztat Krisztus érdemével, ki Istennek azon ígéretét hozta a földre, hogy megtérve és benne bizva, az örök élet részesévé lehetünk. — 15 négysoros vsz-ból áll. Versfőkben: Michael Starinus. Schemája: 4+4+3.

Sztárai eme 21 — részint fordított, részint eredeti — lyrai darabjával, nemcsak mint

uttörő érdemel elismerést, mert kortársaira határozott irányító hatással volt a lantos költészetben, hanem mint igazi, erős és hatalmas tehetség is legelső helyen áll ez időszak énekesei között. E korszak első felében egyik társa sem versenyezhet vele, a század második feléből pedig csak Balassit és Bogáti Fazakas Miklóst állíthatjuk melléje, akik — tudvalevőleg — különösen Bogáti Fazakas, egészen írónk tanítványai.

Vallásos énekeket írt, melyekkel közszükségletet elégített ki az új hit széleskörű terjedése idejében. Hogy úgy mondjuk: az időszak alkalmának dolgozott. Érdemes lyrai alkotásaiban a vallásos érzés komolysága és az áhitat buzgó hangja az igaz nemzeti érzéssel párosulva jelenik meg.

Mint e kor valamennyi jelesebb embere: ő is lelkesedéssel fordult a bibliai költészet örökségének énekeihez, Szent Dávid zsoltáraihoz. Ide vonta a zsidó nép és a XVI. század magyarja közti hasonlóság. Mindkettőnél bűnbánatot és hazafias fájdalmat találunk s ezek közepette vigaszra volt szükség. S valóban ezt a hangot találjuk meg e korbeli énekeinkben, ezért fordult ezen korszak magyar prot. írója olyan rajongással Szent Dávid zsoltáraihoz.

Mint énekszerző-társai: Sztárai is zsoltárpárhazisokot készített. Az átdolgozásnál nagy szabadsággal élt, ami természetes is. — A zsoltárok hangját, szellemét, felfogását travesztálni kellett, hogy meghassa a magyar hazafi, a magyar protestáns szívet.

Fordított és eredeti énekei alaki gazdagságukkal is kiválóak. Emittettük már szerkesztés-módja azon sajátosságát, mely tisztán írónk találmánya, s mely nemsokára az e korbeli énekszerzőknél, sőt az epikusoknál is meghonosodott, hogy zsoltárait epikus elemekkel vegyíti. Forma tekintetében azt mondhatjuk, hogy írónk énekeiben az alak felülmulja a tartalmi becsüt. — 21 éneke hat különböző schemát tüntet fel, melyek mind tiszta magyar ütemekből állanak. A későbbi Balassi-versszak is, fejletlen formában ugyan, de szerencsésen jelenik meg nála. Szereti a 19 és 16 szótagu hosszú sorokat, az alexandrin versszakot, de kivált a három tagba oszló tizenegyes és hét szótagu sort használja, melyek erős ritmusoknál fogva nagyon alkalmasak a gondolatnak és érzelem-hullámnak kifejezésére. Az énekek alakjait a nép ajkáról tanulta el, s vitte be az irodalomba. Bármelyik formát alkalmazza: kiváló műgondot, ritka ritmus-érzést és finom zenei hallást tanúsít, úgy, hogy dallamosság tekintetében, lyrájában mindenik kortársát jóval tulszárnyalja. Hires énekelő s iskolázott zenész lévén: az egyes hangsúlyos és hangsúlytalan szótagokat zeneileg tudta egymás mellé illeszteni; s hol a ritmus kívánta, inverziókat is alkalmazott. A rimek használatában kevésbé ügyes, inkább csak a sorok összecsengésére törekszik.

Lyrai költeményeinek előadási módját tekintve, Sztárai különös dicséretre mondhatjuk, hogy uralkodni tud dogmatizáló és vitázó természetén. Énekeinek komoly, néhol szigorú vallásos hangját; mély buzgóságának őszinte megnyilatkozását; tiszta érzelmeinek szárnyalását nem zavarja poémikus részekkel; emelkedett hangulatát nem rontja meg felekezeti kitérésekkel, sem türelmetlenkedő reflexiókkal. Még hazafias fájdalma is csak egyszer tör ki a XII. zsoltár átdolgozásánál. — Szépen és találoan írja róla Szilády: „Ha szenvedélytől

mentes zsoltárait olvassuk, eszünkbe sem jut a minden szót, hangot résen állva leső, czáfolni kész vitatkozó, vagy az oly csipősen gunyolódó komédia-író. Mintha nem is az az ember volna.“ *

Nyelvezet tekintetében sok nehézséggel és akadályllyal kellett megküzdenie. Középkori magyar nyelvünk elmaradt, kiképzetlen volt, legenda-íróink nem fejtették, nem művelték; ehhez nem volt sem tehetségük, sem izlésük. Ilyen anyaggal kellett Sztárainak dolgoznia. — Az irodalmi nyelvhez közelni kezdő népies, tiszta magyaros nyelvet használta műveiben, tájszólás nélkül, itt-ott arkhaizmusokat, régi szokat, ódon szerkezetű mondatokat is alkalmazva. Figyelmet és méltánylást érdemelnek sikerült és különös tapintattal használt inverziói, költői nyelvének kitűnő sajátosságai, melyek finom hallását és erős nyelvrézkét tanúsítják. — Hogy stilisztikai tekintetben nyelve szegényes, s nélküli az erőt, választékosságot és csinosítást: ez írónk hibájul nem róható fel, hisz ő is — mint az új hitnek többi hirdetője — első sorban rhetor és nem stiliszta vala.

Még csak lyrai költeményeinek használatáról emlékezünk meg. Vallásos énekei a protestáns egyháznak sokáig kedvelt és használt énekei voltak. Első sorban saját maga használta egyházközségeiben. Laskói hagyomány máig fentartotta, hogy Mihály pap, hegedűje mellett, szép hangos szóval messze hallhatólag énekelte a templom dörömbjéről (domb) Dávid királynak általa magyar ritmusokba szerzett zsoltárait. — Ugyancsak Pathai Sámuel, tolnai prédikátor, Szilágyi Bénéiamin sárospataki tanárhoz intézett 1647-diki levelében azt írja róla, hogy Szent Dávid zsoltárait, melyek közül a kiválóbbakat igen szép áldolgozásban hazai nyelvre tette át, nagy áhítattal és különös kellemmel énekelte (Laskón) a nép előtt. Továbbá, hogy énekeivel annyira felbuzdította a népet (mely azelőtt ilyesmit sohasem hallott vala, hogy mindenfelől nagy sokaság tódult hozzá s gyönyörű énekeiktől egészen meg voltak igézve az emberek stb.

Énekeinek elterjedettsége és hatása igen nagy volt. Másfél századon keresztül folytonos használatban voltak, még Szenci Molnár Albert zsoltárai mellett is, sőt maga Szenci Molnár több szép jelzöt és találó kifejezést át is vett tőle zsoltárkönyvébe.

És ezzel bevégezzük Sztárainról a lyrikusról szóló ismertetésünket. Ezen műnembeli alkotásai — mint láttuk — kiegészítik őt, mint reformátort. Nagy talentummal mivelte a költészet ezen ágát, s hatása egész korára kiterjedt. Igazán csak sajnálni lehet, hogy — teljesen korának hatása és uralkodó felfogása alatt állván — csupán a pap-költő szólalt meg dalaiban, s így a szerelmi dal, a világi lyra ajtóján nem nyitható be fényes tehetségével, mert kétségkívül ezen a téren sem maradt volna messze a magyar műdal mesteri megteremtőjétől: Balassi Bálint bárótól.

(Folytatása következik.)

* R. M. K. T. Jegyzetek.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadók: Czirner és Lingner.

Czirner és Lingner könyvnyomdája, Nagy-Ényeden.

51. szám. 1897. évről.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az abruddányi kir. járásbírószág 9260—1897. számú végzése által abruddányi Dr. Pop Lőrincz ügyvéd által képr. Auraria-pénztár javára muskai Kampeán Dumitru és társa ellen 125 frt tőke, ennek 1896. évi február hó 28. napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 46 frt 36 kr perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság 896^{1/2} frt foglalt és 333 frtra becsült, a foglalási jegyzőkönyv 1-től 8-télig, Kampeán Dumitruval 1 tehén borjuval, 1 disznó, 4 juh, Dávid Simionnál egy tehén, 20 juh, 4 malacz. Vasi Dumitruval 1 tehén, 10 juh, 1 tulokból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek az abruddányi kir. járásbírószág idézett sz. kiküldetést rendelő végzése folytán a helyszínen, vagyis alperesek lakásán és Muskán leendő eszközésére 1897. év február hó 12-ik napjának délelőtt 10 órája határidőül kiűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladtni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő. Végül felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, a mennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírt kiküldöttnek vagy írásban beadni, avagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Abruddányán, 1897-ik évi jan. hó 17. napján.

Szabó Lajos,
kir. bírósági végrehajtó.

1008 1—1

28—1897. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a vizaknai tekintetes kir. járásbírószág 1896. évi 1055. számú végzése következtében Zehan László ügyvéd által képviselt bonyhai Hirsch Jakab javára vizaknai Baranyai Lajos ellen 156 frt 94 kr s jár. erejéig 1896. évi május hó 4-én fogvaosztott kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 470 frtra becsült 1 féderes kocs, 1 sárga színű selyem ripszettel bevont garnitúr butor és 1 lábón álló aranykeretű tükörből álló ingóságok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a vizaknai kir. bíróság 3—1897. számú végzése folytán 156 forint 94 kr tőkekövetelés, ennek 1892. évi márczius hó 28. napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 54 frt 25 krban bíróság már megállapított költségek erejéig Vizaknán végrehajtást szenvedett lakásán leendő eszközésére 1897. évi február hó 6. napjának d. e. 9 órája határidőül kiűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 170. és 108. §-a értelmében készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Vizaknán, 1897. évi január hó 15-ik napján.

Eichner Károly,
kir. bír. végrehajtó.

1009—97 1—1

1288—896. tkvi számhoz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A balázsfalvi kir. bíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Grail Mária monorai végrehajtónak Grail Ottó és Gusztav monorai lakosok végrehajtást szenvedők ellen 31 frt járuléki iránti végrehajtásos ügyében a monorai 14. sz. tkjében A + 2. r. 493 hr. sz. ingatlanára 22 frt, a 3. r. 691 hr. sz. ingat. 22 frt, a 4. r. 1164 hr. sz. alattira 59 frt, az 5. r. 1504 hr. sz. alattira 4 frt, a 6. r. 1525 hr. sz. alattira 8^{1/2} frt, a 7. r. 1924 b hr. sz. alattira 17 frt, a 8. r. 2065 hr. sz. alattira 75 frt, a 11. r. 2852 hr. sz. alattira 2 frt, a 12. r. 3353 hr. sz. alattira 14 frt, a 15. r. 3561 hr. sz. al. 12 frt, a 16. r. 3592 hr. sz. al. 35 frt, a 17. r. 3736 hr. sz. al. 3 frt, a 20. r. 4255 hr. sz. 46 frt, a 21. r. 5427 hr. sz. al. és 5428 hr. sz. al. 94 frt, a 22. r. 5524 b, 5525 hr. sz. 46 frt, a 23. r. 5530, 5531 hr. sz. 72 frt és a 24. r. 5709 2 hr. s r. ingatlanára 44 frt megállapított kikiáltási árban a végrehajtási árverést elrendelte, s hogy a fentebb megjelölt ingatlanok 1897. évi február hó 9-én d. e. 1-órakor Monora községében tartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási árban alul is el fognak adatni.

Árverezni szándékozók kötelesek az ingatlanok kikiáltási árának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. XL. t.-cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított óvadékképes értékpapírral a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. bíróság telekkönyvi hivatala.
Balázsfalván, 1896. évi július hó 31-én.

Silbermann Mór,
tkvi kiadó.

1007 1—1

Olcsó cseh ágytoll!

5 kl. uj, jó, fosztott, pormentes — 4 frt 80 kr.
5 „ jobb minőségű — 6 „ — „
5 „ hófehér puha fosztott pehely 9, 12, 15 „ — „
5 „ fél pehely 6, 7, 20, 9 „ — „
5 „ hófehér puha fosztatlan pehely 12—15 frt.
Pehely 1,80, 2,40, 3.—, 3 frt 30 kr
Kötő paplanok 2 frt 30 krtól feljebb.
A szállítás bérmentesen, utánvét mellett történik.

Felcsérés és visszavétel nincs kizárva, ha a postadíj megtérítettik.
Megrendeléseknél kérem jól megfigyelni a címet.

Benedikt Sachsel, Klattau, 409. Böhmen.
942 8—20

Sz. 1080—96. tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A balázsfalvi kir. járásbírósi mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a n.-szeheni „Albina” takarékos és hitelintézet végrehajtónak Hurbéau Ilia és neje nagycsergedi lakos végrehajtást szenvedő ellen 27

frt 48 kr s jár. iránti végrehajtás ügyében a nagycsergedi 64. sz. tjkben A + 1. r. 822, 84. hr. sz. ingatlanára 169 frt; a 2. r. 4012, 402. hr. sz. 31 frt; a 3. r. 81295. hr. sz. 3 frt; a 4. r. 777 hr. sz. 10 frt; az 5. r. 9251 hr. sz. 13 frt; a 6. r. 927 hr. sz. 13 frt; a 7. r. 1197. 1198 hr. sz. 41 frt; a 8. r. 1266, 1268 hr. sz. 30 frt; a 9. r. 1376 hr. sz. 24 frt; a 10. r. 1445 hr. sz. 47 frt; a 11. r. 1648 hr. sz. 54 frt; a 12. r. 2053 hr. sz. 49 frt; a 13. r. 2269, 2270 hr. sz. 10 frt; a 14. r. 2537 hr. sz. 12 frt; a 15. r. 2665 hr. sz. 49 frt; a 16. r. 3099 hr. sz. 5 frt; a 17. r. 3156, 3157 hr. sz. 6 frt; a 18. r. 3733 5 hr. sz. 31 frt; a 19. r. 4354 hr. sz. 2 frt; a 20. r. 4741 hr. sz. 27 frt; a 21. r. 4763, 4764 hr. sz. 27 frt; a 22. r. 4770, 4772 hr. sz. 24 frt; a 23. r. 4777 hr. sz. 129 frt; a 24. r. 4803 hr. sz. 3 frt; a 25. r. 5209, 5210 hr. sz. 13 frt, és a 26. r. 5234, 5236 hr. sz. ingatlanokra 4 frt megállapított kikiáltási árban a végrehajtási árverést elrendelte s hogy a fentebb megjelölt ingatlanok 1897. évi február hó 17-én d. e. 10 órakor Nagy-Cserged községében megőrzendő nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is el fognak adni.

Árverezni szándékozik kötelesek az ingatlanok kikiáltási árának 10%-át készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított óvadékképes értékpapírokban a kiküldött kezébe letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170 §-a értelmében a banatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átsegélyeztetni.

A kir. járásbírósi telekkönyvi hivatala.

Silbermann Mór,
tkvi kiadó.

1006 1—1

Pénzkölcsön

birtokra, házakra, gyárakra és gőzmalmokra első helyű betáblázásra 40 évre 4¹/₂ százalékra, 50 évre 4 százalékra, 2-ik és 3-ik helyű betáblázásra 6 százalékra.

PÉNZT

váltóra 5—6 százalékra 10000 frtig gyorsan és discretio mellett szerez, valamint drága adósságokat konvertál, ugyiszintén váltókat leszámítottat **Schwarz Márton**, Budapest, VII. Miksa-utca II. sz.

Kitűnő referenciákkal szolgálhatok. 1001 2—10

Felhívás részvény-aláíráásra.

Alulírottak a **Cirner és Lingner** cégnek a m. kir. országos fegyintézetben 10 évi szerződés alapján elhelyezett **papirzacskó- és pénztári tömbgyára** és **könyvnyomdája** átvételével kapcsolatban

részvénytársaságot

kivánnak alkotni, melynek alaptőkéje biztosítása végett ezennel **részvény-aláírást nyitunk.**

A részvénytársaság tervezete:

1. A cég: **Nagyenyedi papíráru-gyár és könyvnyomda részvénytársulat.**
2. Részvénytársaság székhelye: **Nagy-Enyed.**
3. A vállalat tárgya: **Papíráruk** (papirzacskó, pénztári tömb stb.) **készítése és könyvnyomda.**
4. Alaptőke nagysága: **50000 frt o. é., 500 drb egyenként 100, azaz egyszáz forint o. é. névértékű részvényben.**
5. Az aláírás záró ideje: **1897. február 1.**
6. Az alapítók közül ifj. Cirner József és Lingner György a részvénytársaság alaptőkéjéhez gépekben és egyéb felszerelésekben, nyers anyagokban és kész áruiban fekvő, körül-belül 18000 o. é. frt értékkel kivánnak járulni, mely az alábbi (a—c pontban) elvek szerint átveendő értékben az alakuló gyűlésen megállapítandó számban részvényeket kapnak.
 - a) A nyers anyagok és kész áruk megejtendő becsü. alapján, de semmi esetre sem magasabb értékben vétetnek át, mint a mekkora a nyers anyagok számlával igazolt beszerzési s a kész áruk előállítási ára.
 - b) Az olyan anyagokat és árukat, melyekre nézve a leltározó bizottság jelentése alapján azon meggyőződésre jut, hogy nem értékesíthetők, joga lesz a részvénytársulatnak át nem venni.
 - c) A Cirner és Lingner cég künnlevő követelése közül csak azok vétetnek át, a melyek a részvénytársaság megalakulásától számított négy hónap elatt befolytak.
7. Az alapítók fentartják maguknak a jogot az első igazgatóságot kinevezni.
8. Az aláírásakor 10% (mely az aláírási ivvel együtt f. évi február 1-ig a **Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztárhoz küldendő be**), az alakuláskor, melynek ideje és helye minden egyes aláíróval és hirlapilag is közölve lesz. 40% fizetendő a részvényekre.

Nagy-Enyeden, 1897. január hó.

Kovács Gyula
polgármester

Lázár István
koll. tanár

Cirner J. József

Dr. Winkler Albert

Dr. Garda Kálmán

Winkler János

Papp János

Sombory Sándor

Horváth Miklós

Ifj. Cirner József

Dr. Ebergényi Sándor

Lingner György.

1—1